

Mr. Fuad Ražanica,
"Mješovita srednja škola Ilijaš"

UTJECAJ MOTORIČKIH SPOSOBNOSTI I KONATIVNIH REGULATIVNIH MEHANIZAMA NA SITUACIONO-MOTORIČKE SPOSOBNOSTI U KOŠARCI

1. UVOD

Iz dosadašnjih istraživanja i saznanja kroz svakodnevnu praksu u nastavi tjelesnog i zdravstvenog odgoja uočena je veza između bazične motorike i situaciono-motoričkih sposobnosti. Ono što je slabije istraživano (a veoma je bitno za ostvarivanje programa transformacionog pro-cesa učenika), je utvrđivanje relacija konativnih regulativnih mehanizama, bazične i situacione motorike.

Motoričke sposobnosti, morfološka obilježja, funkcionalne sposobnosti, kognitivne sposobnosti, konativne karakteristike, sociološke karakteristike, tehničko-taktička pripremljenost, igračko iskustvo i slično, možemo svakako izdvojiti kao faktore koji značajno determiniraju uspjeh u košarci.

Određivanje dimenzija koje definiraju odnose između motoričkih sposobnosti, konativnih regulativnih mehanizama i situaciono-motoričkih sposobnosti u košarci veoma je složen i višedimenzionalan problem. Kako je visok nivo motoričkih sposobnosti i povoljna struktura konativnih regulativnih mehanizama osnovni preduslov za efikasno izvođenje ili učenje tehničko-taktičkih elemenata u košarci, tako i praćenje pomenuta tri antropološka prostora ima relativni značaj.

2. PREDMET I PROBLEM ISTRAŽIVANJA

2.1. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja su učenici 'Mješovite srednje škole Ilijaš' u Ilijašu, koji su u procesu redovne nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja, starosne dobi od 15 do 17 godina.

2.2. Problem istraživanja

Problem istraživanja sadržan je u utvrđivanju statusa ispitanika u motoričkom prostoru, prostoru konativnih regulativnih mehanizama i uspješnosti izvođenja situaciono-motoričkih elemenata košarke, te utvrđivanje utjecaja prediktorskog sistema varijabli na kriterij.

3 . CILJ ISTRAŽIVANJA

Na osnovu predmeta, problema i rezultata dosadašnjih istraživanja definiran je cilj istraživanja.

Primarni cilj ovog istraživanja jeste utvrđivanje stepena povezanosti između bazičnih motoričkih sposobnosti i konativnih regulativnih mehanizama sa rezultatskom uspješnošću u košarci.

4. HIPOTEZA ISTRAŽIVANJA

Polazeći od rezultata dosadašnjih istraživanja u postavci teorijskih koncepcija-modela ovog istraživanja, potkrijepljenih predmetom, problemom i ciljem istraživanja može se opravdano istaći sljedeća hipoteza:

Multipla korelacija između motoričkih sposobnosti i konativnih regulativnih mehanizama i skupa varijabli iz košarke bit će značajno različita od nule.

5. METODOLOGIJA RADA

5.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika su učenici muškog spola prvog i drugog razreda Mješovite srednje škole Ilijaš u Ilijašu u školskoj 2002/2003 godini, starosti 15 do 17 godina. Istraživanje je provedeno na redovnoj nastavi iz predmeta tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

5.2. Uzorak varijabli

U istraživanje je uključeno 15 varijabli.

5.2.1. Uzorak prediktorskih varijabli

5.2.1.1. Uzorak varijabli za procjenu motoričkih sposobnosti

Za procjenu motoričkih sposobnosti primijenjeni su sljedeći testovi:

1. Ravnoteža (Flamingo test) – FLB
2. Brzina pokreta (Taping rukom) – PLT
3. Fleksibilnost (Dohvat u sijedu) – SAR
4. Stisak šake – HGR
5. Eksplozivna snaga nogu (Skok u dalj iz mjesta) – SBJ
6. Snaga trupa (Trbušnjaci) – SUP
7. Funkcionalna snaga (Izdržaj u zgibu) – BAH
8. Brzina trčanja i agilnost (Trčanje 10 x 5 m tamo-ovamo) – SHR

5.2.1.2. Uzorak varijabli za procjenu konativnih karakteristika

Kao mjerni instrumenti za procjenu konativnih karakteristika korištene su sljedeće skale:

5. A-1 - Anksioznost,
6. I -7 - Inhibitorna konverzija,
7. T-15 - Agresivnost,
8. L- 17 - Shizoidnost.

5.2.2. Uzorak kriterijskih varijabli

Situaciono-motoričke sposobnosti iz košarke činili su sljedeći testovi:

1. Bacanje lopte objema rukama o zid,
2. Vođenje lopte u slalomu,
3. Bacanje lopte u koš.

6. REZULTATI SA DISKUSIJOM

Regresiona analiza kriterijske varijable prve glavne komponente elemenata košarke (tabela br.1) pruža dovoljno informacija o utjecaju primijenjenih motoričkih i varijabli konativnih regulativnih mehanizama na uspjeh izvođenja tretirane kriterijske varijable.

Tabela br.1

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.555	.308	.235	.8743603

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	38.846	12	3.237	4.234	.000
	Residual	87.154	114	.765		
	Total	126.000	126			

Povezanost prediktora sa kriterijskom varijablom je $(R)=.56$, a objašnjeno je $(R\text{-Square})=.31\%$ zajedničkog varijabiliteta sa kriterijem. Takva povezanost je značajna na nivou $(\text{Sig.})=.01$.

Ostalih 69% u objašnjavanju zajedničkog varijabiliteta može se pripisati nekim drugim karakteristikama ispitanika, ili drugim sposobnostima koje nisu uzete u razmatranje, ili određenim subjektivnim i objektivnim greškama mjerenja.

Analizom utjecaja pojedinačnih varijabli (tabela br.2), može se vidjeti da najveći i statistički značajan utjecaj na kriterijsku varijablu na nivou .01 ima varijabla (SBJ) za procjenu eksplozivne snage $(\text{Beta})=.27$.

Značajan utjecaj na kriterijsku varijablu na nivou .05 ima varijabla (HGR) za procjenu statičke snage šaka $(\text{Beta})=.18$. Nešto ispod granice statističke značajnosti projicirale su se skale (SAR) za procjenu flaksibilnosti i (SUP) za procjenu izdržljivosti u snazi trbušnih mišića.

Skroman broj ostalih valjanih parcijalnih regresijskih koeficijenata dobijenih u okvirima prezentirane regresione analize navodi na zaključak da se predikcija (prognoza) utjecaja prediktora na kriterijsku varijablu može izvršiti samo uz pomoć cijelog sistema prediktorskih varijabli.

Tabela br.2

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations		
Model	B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part
FLB	-.017	.030	-.050	-.560	.576	-.179	-.052	-.044
PLT	-.004	.007	-.048	-.543	.588	-.256	-.051	-.042
SAR	-.023	.012	-.167	-1.925	.057	-.004	-.177	-.150
SBJ	.014	.006	.269	2.539	.012	.440	.231	.198
HGR	.024	.012	.179	2.021	.046	.246	.186	.157
SUP	.050	.030	.175	1.680	.096	.391	.155	.131
BAH	.000	.001	.030	.310	.757	.307	.029	.024
SHR	-.006	.007	-.094	-.929	.355	-.310	-.087	-.072
A1	-.012	.009	-.132	-1.364	.175	-.143	-.127	-.106
I7	.012	.024	.059	.516	.607	-.027	.048	.040
T15	-.005	.010	-.061	-.511	.611	.015	-.048	-.040
L17	.004	.010	.050	.403	.688	.016	.038	.031

7. ZAKLJUČAK

Sa ciljem utvrđivanja relacija i veličine utjecaja nekih motoričkih sposobnosti na rezultatsku uspješnost izvođenja situaciono-motoričkih testova košarke, analizirani su rezultati koji su dobijeni na uzorku od 127 učenika Mješovite srednje škole iz Ilijaša, uzrasta od 15 do 17 godina.

U prostoru motoričkih sposobnosti primijenjeno je osam testova prema EUROFIT-u, koji procjenjuju pet latentnih hipotetski definiranih motoričkih dimenzija.

Kao mjerni instrumenti za procjenu konativnih karakteristika odabrane su najčešće primjenjivane skale: Anksioznost, Inhibitorna konverzija, Agresivnost i Šizoidnost.

Situaciono-motoričke sposobnosti iz košarke činili su sljedeći testovi: Bacanje lopte objema rukama o zid, vođenje lopte u slalomu i bacanje lopte u koš.

Na osnovu dobijenih podataka moglo bi se kazati da su za uspjeh u situacionoj motorici košarke odgovorne manifestacije koje se nalaze pod direktnim utjecajem sposobnosti odgovornih za intenzitet motoričke aktivnosti, odnosno onih

motoričkih sposobnosti u čijoj osnovi leži efikasnost sistema za energetske regulacije intenziteta ekscitacije i mehanizma za sinergijsku regulaciju kretanja.

8. LITERATURA

1. Halilović, M.: (2004) *Relacije između konativnih regulativnih mehanizama i rezultatske uspješnosti u sportskim igrama kod učenika srednje škole*, Magistarski rad na Fakultetu za fizičku kulturu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.

2. Kazazović, B. i M. Mekić.: (1998) *Osnove naučnoistraživačkog rada u kinziologiji*, FFK. Sarajevo.

3. Mekić, M.: (1984) *Relacije mjera primarnih motoričkih sposobnosti i rezultata u situacionim nogometnim testovima*, Magistarski rad na Fakultetu za fizičku kulturu Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.

4. Mekić, M.: (1985) *Povezanost morfoloških, motoričkih i konativnih karakteristika sa rezultatima situacionih testova u nogometu*, Doktorska disertacija na Fakultetu za fizičku kulturu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.

5. Ražanica, F.: (2005) *Povezanost nekih motoričkih sposobnosti i konativnih regulativnih mehanizama sa uspjehom u sportskim igrama kod učenika srednje škole*, Magistarski rad na Fakultetu za fizičku kulturu Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo.

SUMMARY

The primary goal of this research was to establish the relationship between basic motoric abilities, conative regulatory mechanisms and effective success in situational-motoric tests of basketball.

Therefore the group of 127 students, aged 15-17 was tested using twenty-four variables.

Eight tests (complied with EUROFIT) were applied to evaluate motoric abilities.

The following measuring instruments were chosen for evaluation of conative characteristics: Anxiety, Inhibitory conversion, Aggressivity and Schizoifrenic disorders

Situational-motoric abilities in basketball were researched using the following tests: Throwing the ball against the wall using both hands, leading the ball in slalom and free throws.

The regressive anlysis of criteria variable of the first main component of basketball elements gives enough information about the influence of applied motoric variables and variables of conative regulatory mechanisms on the success in performance of criteria variable treated.

Key words: Motoric abilities, conative and regulatory mechanisms, basketball, regressive analysis, students.